

AKTIVNA DEJSTVA TAKTIČKIH JEDINICA U ODBRANI

Polazeći od datih ocena i zapažanja iz rada taktičkih jedinica »crvenih« na manevru »SLOBODA-71« i dosadašnjih iskustava u izvođenju vežbi u jedinicama, *može se zaključiti da je aktivnost odbrane taktičkih jedinica suštinsko pitanje u izvršavanju zadataka.* Veliki deo slabosti i propusta u izvođenju odbrane združenih sastava proizlazi iz nepravilnih postupaka taktičkih jedinica rodova.

Neosporno je da je aktivnost taktičkih jedinica u toku izvođenja odbrane uslovljena mnogim teškoćama objektivne prirode, koje proizilaze iz njihovog specifičnog položaja, karaktera zemljišta, nepovoljnog odnosa snaga, neusklađenosti i nedograđenosti organizaciono-formacione strukture, brze pokretljivosti i tehničke superiornosti agresora i dr. Međutim, interesantno je zapaziti da su neke taktičke jedinice »crvenih«, iako su bile u povoljnijoj taktičko-operativnoj situaciji, a posebno u povoljnim zemljišnim i vremenskim uslovima, ostale neaktivne. To nije bio slučaj samo na manevru, već se zapaža i u drugim oblicima obuke komandi i jedinica.

U najkraćem osvrtu na pitanje aktivnih dejstava u odbrani, pokušaću da dam neka svoja zapažanja i mišljenja.

Zadatak koji jedinici postavlja pretpostavljena komanda čini osnovu njene aktivnosti. On presudno utiče na donošenje odluke, iz koje rezultiraju sve njene akcije i postupci. U dosadašnjoj praksi iz obuke, u zadacima koji se postavljaju taktičkim jedinicama daju se takvi elementi koji prejudiciraju sve njihove značajnije postupke i akcije. Ustaljena je praksa da se u odluci, odnosno zadacima potčinjenim jedinicama, u prvi plan ističe upornost odbrane, vezane za određene zemljišne objekte i sistem zaprečavanja, pa tek onda aktivnost, i to, po pravilu, formulacijom: „... upornom odbranom i aktivnim dejstvima...“ Takvi zadaci se u većini slučajeva postavljaju i pri obučavanju u školama. Na taj način se izvršio, odnosno rešavaoci zadataka dovode u pasivan položaj. U tome je, po mom mišljenju, glavni uzrok neaktivnosti odbrane.

Drugi, značajan uzrok neaktivnosti odbrane taktičkih jedinica jeste neracionalno izvođenje odbrane, počev od postrojavanja borbenog poretka pa do kraja njenog izvođenja. Snage se ne postavljaju tako da se smišljeno i planski neprijateljski klinovi podvode pod bočne udare, odnosno uvlače u »*vatrene tunele*« i time stalno povećavaju uslovi za aktivna dejstva. Iako pri planiranju odbrane u početnom grupisanju snaga suviše detaljišemo, pa se na prvi pogled stiče utisak da su zadaci dobro postavljeni, ipak je to, u većini slučajeva, samo planiranje za početna dejstva i za jednu varijantu, za koju se — nedopustivo — isključivo vežu sva rešenja i taktički postupci. Očevici smo situacija na mnogim taktičkim vežbama kada se, čim se naruši početni raspored i nastupe novi momenti koji nisu bili prisutni u procesu planiranja, celokupni plan odbrane podređuje dejstvu neprijatelja, pri čemu dolazi do »krpljenja« fronta, postavljanjem jedinica na brzinu ispred čela napadnih klinova. Otuda pojava da dejstva dobijaju karakteristike zadržavajuće odbrane, sa manevrom unazad, po uzastopnim linijama. U takvim situacijama i one jedinice koje su u početku bile predviđene za protivnapade i protivudare izvlače se u dubinu pa i zbog toga nema aktivnosti odbrane.

U našim uslovima, zbog raznovrsnosti jedinica, njihove nedovoljne pokretljivosti, nedograđenosti sistema veza, ispresecanosti zemljišta i drugih uticaja našeg ratišta, plansko i smišljeno izvođenje odbrane ima poseban značaj.

Postrojavanje borbenog poretka taktičkih jedinica na klasičan način je u suprotnosti sa operativnim i taktičkim principima borbenih dejstava. Stereotipno postrojavanje borbenog poretka, izraženog kroz broj ešelona, po ustaljenom obliku, sa dve jedinice u prvom ešelonu — liniji u jednom i drugom, je štetan i nedopustiv način rasporeda taktičkih jedinica u odbrani. Na taj način dozvoljavamo neprijatelju da nas počesno tuče, a mi gotovo nigde ne ispoljavamo udare po njemu. Istovremeno, to predodređuje statičnost, neracionalnu upotrebu snaga i potpunu pasivnost odbrane.

Ako usvajamo konceptijski zahtev da se težište odbrane ne može izraziti brojem ljudi i tehničkih sredstava na nekim plitkim zemljišnim linijama ili rejonima, podmetanjem i postavljanjem snaga frontalno čelom u čelo, *već neprekidnim i energičnim aktivnim dejstvima glavnih snaga, u zahvatu pravaca, na bokove i pozadinu neprijatelja, raznim vrstama zaprečavanja i rušenja, ostvarivanjem snažne vatre svih vrsta vatrene sredstava*, da bi se neprijatelju naneli što veći gubici i određeni zemljišni objekti održali samo dotle dok je to potrebno da se postigne celj, onda i postrojavanje borbenog poretka mora da odgovori tom osnovnom zahtevu.

U našim uslovima kombinovane (višestране) upotrebe jedinica, kako operativne armije tako i teritorijalne odbrane (u zahvatu fronta, u pozadini neprijatelja i u sopstvenoj pozadini), postrojavanje borbenog poretka zahteva drugi prilaz od onoga klasičnog. U većini slučajeva borbeni poredak mogao bi imati:

- glavne snage za aktivna dejstva u zahvatu pravaca;
- snage za aktivna dejstva u pozadini neprijatelja;
- snage za protivdesantnu borbu;
- snage za zadržavanje prodora klinova u zahvatu komunikacijskih pravaca;
- snage za zaprečavanje, i
- snage za vatrenu podršku.

Fetišiziranje brojnog odnosa snaga i tehničke superiornosti agresora često su uzrok neaktivnosti u odbrani. Povoljni zemljišni uslovi, uslovi ograničene vidljivosti i iznenađenje ne koriste se dovoljno kao povoljni faktori za aktivna dejstva širih razmera, bez obzira što nas na to upućuju bogata iskustva našeg NOR i ratna iskustva drugih naroda.

Neblagovremena i neefikasna organizacija sadejstva unutar svake jedinice, između rodova, jedinica operativne armije i jedinica teritorijalne odbrane i ovih sa avijacijom i artiljerijom, negativno se odražava na celokupnu aktivnost odbrane. Vatra i pokret se nedovoljno usaglašavaju i često su odvojeni. U mnogim slučajevima vatom se ne priprema pokret jedinica, u čemu su osnovne slabosti sadejstva. Zbog toga se često aktivna dejstva u odbrani svode na kratke po trajanju, male po jačini angažovanih snaga i prostorno odvojene protivnapade, sa veoma skromnim rezultatima.

Pukovnik
Ilija RAŠKOVIĆ